

Gemeente Roerdalen
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 6099
6077 ZH SINT ODILIENBERG

datum	25 november 2021	behandeld door	Milieu/MM
uw kenmerk		telefoonnummer	+31881191200
ons kenmerk	UIT051981	bijlage(n)	

onderwerp Advies inzake verdere ontwikkeling woonwijk Holsterveld te Vlodrop

Geachte [REDACTED]

De gemeente Roerdalen heeft het team milieu van de GGD Limburg-Noord (GGD) gevraagd een advies uit te brengen met betrekking tot verdere ontwikkeling van de woonwijk Holsterveld te Vlodrop, welke binnen 2 kilometer van een geitenhouderij is gelegen.

U geeft aan dat er reeds 9 woningen in het gebied Ambachtssingel liggen en dat de ontwikkeling van dit gebied in 2016 stil is komen te liggen, vanwege economische ontwikkelingen. De wijk wordt nu afgerond met de bouw van 27 woningen.

Door gebruik te maken van het GGD advies kan de gemeente gezondheid meewegen in haar besluitvorming rondom deze aanvraag.

Het advies van de GGD aan de gemeente is om bij lopende- en nieuwe vergunningaanvragen of meldingen, te vermijden dat de gezondheidsrisico's voor omwonenden groter worden. Dit kan door:

- voorkomen nieuwe knelpunten;
- voorkomen dat bestaande knelpunten vergroten.

Advies GGD

In de periode 2009-2013 is het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO) uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn op 7 juli 2016 gepubliceerd (hoofdrapport VGO). Op 16 juni 2017 is een tweede VGO-rapport gepubliceerd (aanvullende studies). Onder andere is onderzocht of er in de jaren 2009-2013 een verband bestond tussen de woonafstand tot geitenhouderijen en het risico op longontsteking. Gemiddeld over deze onderzoeksjaren laten de aanvullende analyses een 29% verhoogde kans op longontsteking zien voor mensen die rondom een individuele geitenhouderij wonen, tot een afstand van 1,5 – 2 kilometer (dit is vergeleken met bewoners zonder een geitenhouderij binnen deze afstand van de woning). De oorzaak van deze verhoogde kans op longontstekingen rondom geitenhouderijen kan door de onderzoekers niet worden aangegeven. Uitgesloten is dat

Q-koorts de oorzaak is. Het gevolg is dat het nemen van effectieve bedrijfsgerichte maatregelen nu nog niet mogelijk is.

Naar aanleiding van onderzoeken in 2016 en 2017 over veehouderijen en de gezondheid van omwonenden heeft Provincie Limburg besloten tot een zogeheten moratorium (= een tijdelijke halt) op geitenhouderijen. Het provinciale moratorium is een voorzorgsmaatregel met het oog op de volksgezondheid welke is verwerkt in de provinciale omgevingsverordening. Het doel van het moratorium is te voorkomen dat rond geitenhouderijen de gezondheidslast toeneemt en (nieuwe) knelpunten ontstaan.

Nieuw onderzoek in 2018 (rapport van de Gezondheidsraad van 14 februari 2018 en het rapport Veehouderij en Gezondheid Omwonenden III – Longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen; actualisering van gegevens uit huisartsenpraktijken 2014-2016 van september 2018) heeft aangetoond dat de associatie tussen een verhoogd risico op longontsteking en wonen in de buurt van een geitenhouderij consistent is. Er is dus sprake van een sterke associatie tussen het wonen in de buurt van een geitenhouderij en een sterk verhoogde kans op longontsteking. Mensen die in de nabijheid van geitenhouderijen wonen, hebben 50 à 60% meer kans op longontsteking dan gemiddeld. Er blijft nog steeds onduidelijkheid over de oorzaak van deze associatie. Uitkomsten van vervolgonderzoek dat hierop is gericht, worden over circa 2 jaar verwacht. Het kabinet wil daarom nog geen specifieke bronmaatregelen nemen tegen het voorkomen van longontstekingen rondom geitenhouderijen. Eerst worden de onderzoeken afgewacht naar de bronoorzaak van de verhoogde kans op longontsteking rondom geitenhouderijen. Zolang er geen oorzaak is gevonden, is er ook geen objectief aangrijpingspunt op basis waarvan risico-reducerende maatregelen genomen kunnen worden.

Bij ruimtelijke besluiten – zoals bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen voor afwijkend gebruik – moet altijd worden afgewogen of er sprake is van een ‘goede ruimtelijke ordening’. Eén van de leidende principes van een goede ruimtelijke ordening is dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor (toekomstige) bewoners gewaarborgd moet zijn. Deze indirecte doorwerking van de milieuregelgeving in de ruimtelijke ordening wordt de ‘omgekeerde werking’ genoemd. Indirect wel, via de doorwerking van de milieuregelgeving in ruimtelijke plannen. De omgekeerde werking betekent dat het betreffende gezondheidsaspect en het voorzorgsprincipe ook van toepassing zijn bij ruimtelijke plannen waar zich een geitenhouderij in de omgeving bevindt. Binnen een afstand van 2 kilometer rondom een geitenhouderij blijkt een verhoogde kans op longontstekingen.

Vanwege de aanwezige geitenhouderij zal het woon- en leefklimaat niet verslechteren. In deze situatie vindt er verdere ontwikkeling plaats en wordt de wijk afgerond met de bouw van 27 woningen. De bestaande geitenhouderij ligt op circa 1 kilometer. Zo worden er groepen (gevoelige) personen blootgesteld aan stoffen uit de geitenhouderij die de longontsteking mogelijk veroorzaken.

Totdat er meer duidelijkheid is, adviseert de GGD het voorzorgbeginsel toe te passen. Dit betekent:

- terughoudend te zijn met uitbreidingen of nieuwbouw van geitenhouderijen in de buurt van gevoelige bestemmingen (zoals woningen, kinderdagverblijven en scholen);

- ook terughoudend te zijn met het plaatsen van gevoelige bestemmingen (waar groepen (meer kwetsbare) mensen gebruik van maken) in de buurt van al gevestigde geitenhouderijen.

De GGD vindt een goede tijdige communicatie met en naar de omgeving belangrijk. De eventuele negatieve risicoperceptie van omwonenden kan door het krijgen van goede informatie en voorlichting positief worden bijgesteld. Aanbevolen wordt dan ook hier vóór en tijdens planrealisatie voldoende aandacht aan te besteden.

Additionele aanbeveling GGD: Betrokkenen (nieuwe bewoners) tijdig informeren over de (stand van zaken inzake) mogelijke nadelige effecten voor de volksgezondheid.

Aanvullende aanbevelingen/tips

Naast een goede tijdige communicatie met en naar de omgeving, heeft de GGD nog een aantal aanvullende aanbevelingen ten aanzien van een aantal aspecten ten behoeve van deze planlocatie t.w.:

- Het sociale domein en het gebiedsgericht werken investeren veel in zelf- en samenredzaamheid. Het is daarbij dus belangrijk om vooraf te vragen wat de bewoners nodig hebben.
- Deze planlocatie zou kunnen bijdragen aan positieve gezondheidseffecten (groene omgeving, bewegen etc.). Naast het zorgen dat de schade aan gezondheid zo laag mogelijk is kunnen we ook de gezondheid bevorderen door het stimuleren van gezond gedrag en zorgen dat dit een makkelijke keuze is. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ontmoetingsplekken.
- Het inpassen van deze planlocatie met bijvoorbeeld inpassing van groen heeft een directe relatie met gezondheid. De aanwezigheid van groen is positief geassocieerd met de ervaren gezondheid van bewoners en tevens kan dit een oplossing zijn voor het "hittestress-vraagstuk".
- Een goede woning is zowel duurzaam (energiezuinig, goed geïsoleerd, klimaatbestendig) als gezond. Door zorg te dragen voor een prettige temperatuur en luchtvochtigheid, een goede binnenluchtkwaliteit en voldoende rust in het gebouw kunnen gezondheidsklachten die samenhangen met het gebouw worden voorkomen. Mensen zijn immers veel in gebouwen en circa 70% van hun tijd in hun eigen woning. Schadelijke stoffen zoals koolmonoxide horen niet in een gezond gebouw.

Ventilatie, verwarming en zonwering zijn eenvoudig te bedienen en onderhouden.

Een aantal aanvullende aandachtspunten ten behoeve van het binnenklimaat van de woningen zijn:

- a. Mechanisch ventilatiesysteem:
 - i. Indien mechanisch ventilatiesysteem in woningen wordt aangelegd, denk aan goede controle ontwerp- en inregelgegevens, geluidsniveau van het systeem
 - ii. Onderhoudscontract t.b.v. mechanische ventilatie
 - iii. Plaats van inblaasventielen om luchtstroomhinder te voorkomen (juiste soort ventielen)
- b. Minimaal één zijde die rustig is, waar geen geur of geluid overheerst en met een prettig (zo mogelijk groen en natuurlijk) uitzicht en/of buitenruimte
- c. Klimaatbestendige woning

- d. Een koele omgeving is vooral van belang in een omgeving waar als gevolg van klimaatverandering 'hitte-eilanden' ontstaan en daarmee gepaard gaande hittestress optreden
- In het kader van het verduurzaming vraagstuk en de met enige regelmaat gemelde overlastmeldingen adviseren we terughoudend te zijn met houtkachels. Vanuit gezondheidskundig oogpunt is het goed blootstelling aan houtrook zoveel mogelijk te beperken. Rook is altijd ongezond. Ook voor de stoker zelf.
 - Geluidsniveau airco's en buitenunit warmtepomp.
 - Aantrekkelijke plekken bieden mensen gelegenheid te ontmoeten, ontspannen en bewegen. Dit voorkomt eenzaamheid en draagt bij aan de fysieke fitheid en sociale cohesie. Ook draagt het bij aan de preventie van hart- en vaatziekten, overgewicht, stress(gerelateerde klachten), diabetes en meer. Door de plekken voldoende dichtbij en voor iedereen, ook kwetsbare mensen, makkelijk toegankelijk te maken kunnen zij goed gebruikt worden.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande vragen hebben dan kunt u contact opnemen met het team Milieu (contactpersoon [REDACTED]) of het team strategie en beleid (contactpersoon [REDACTED]) (tel. 088-1191200).

Met vriendelijke groet, [REDACTED]

[REDACTED]
Adjunct DPG
GGD Limburg-Noord

i.a.a. Gemeente Roerdalen – t.a.v. [REDACTED] – Postbus 6099 –
6077 ZH Sint Odiliënberg

BIJLAGE

Gepubliceerde RIVM rapporten

Op 7 juli 2016 is het RIVM rapport "Veehouderij en gezondheid omwonenden" gepubliceerd.

Tevens zijn de resultaten van dit onderzoek door de onderzoekers gepresenteerd tijdens een regionale bijeenkomst op 11 juli 2016 welke georganiseerd was door onze GGD.

De bestuurder van al onze gemeenten in de regio Limburg-Noord zijn geïnformeerd over het tweede rapport 'Veehouderij en gezondheid omwonenden - aanvullende analyses', middels een mailing d.d. 24 juli 2017ⁱ.

In dit VGO-2 rapport wordt geconstateerd dat rondom pluimvee- en geitenhouderijen meer longontstekingen voorkomen.

Op 22 oktober 2018 is het VGO3 rapport gepubliceerdⁱⁱ. Onze gemeenten zijn via de GGD nieuwsupdate hierover geïnformeerd.

De uitkomst van VGO3 met betrekking tot pluimveebedrijven is dat de relatie tussen longontsteking en pluimveehouderijen, voor de jaren 2006-2013 gevonden tot een woonafstand van 1 kilometer, in dit vervolgonderzoek voor 2014 wel, maar voor 2015-2016 niet meer wordt gezien. Dat is voor de GGD geen aanleiding het huidige beleid, om de uitstoot van fijn stof en bacteriën te verlagen, aan te passen. Fijn stof geeft ook andere gezondheidsrisico's dan longontsteking. De GGD is nieuwsgierig of de trend, dat er in de jaren 2015-2016 geen relatie tussen longontsteking en pluimveehouderijen wordt gevonden, de komende jaren doorzet.

Opmerking: In het algemeen herstellen mensen van een longontsteking en ondervinden geen blijvend effect. Risicogroepen voor longontstekingen zijn voornamelijk heel jonge kinderen en ouderen. De ernst van een longontsteking hangt af van de gesteldheid van een patiënt en de verwekker. Wanneer de patiënt in een risicogroep valt, treden er eerder complicaties op. Ook onderliggend lijden van de patiënt kan de ernst van de symptomen verergeren. Kinderen zijn weliswaar gevoeliger, maar genezen in het algemeen ook beter/snel na een longontsteking.

Opmerking: endotoxinen maken onderdeel uit van het fijn stof. Het inademen van endotoxinen kan leiden tot acute luchtwegklachten en chronische effecten op de luchtwegen. Endotoxine-belasting in veedichte gebieden kan worden toegerekend aan de uitstoot van veehouderijen. Factoren die de grootste invloed hebben op de endotoxine-concentraties zijn afstand tot het bedrijf en het aantal dieren. Naast diersoorten die een hoge stofemissiefactor hebben (pluimvee), dragen diersoorten met een lage stofemissiefactor (waaronder geiten) ook bij aan de opeenstapeling van de endotoxine concentraties in de lucht.

ⁱ Reactie GGD Limburg-Noord op onderzoeksresultaten veehouderij en gezondheid, mailing d.d. 24 juli 2017.

ⁱⁱ https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Veehouderij_gezondheid_omwonenden_III.pdf